

ובתליתלים של חוקים מיושנים, שהם הקובעים את מהלך חייה של משפחת שלום. רבקה שלום אינה יכולה לקבל גט מבטלה בלי הסכמתו. אם תנסה לטעון שהוא אינו שפוי בדעתו, ובית הדין הרבני יקבל טענה זו, הריהי אבודה לכל ימי חייה, שכן שוטה אינו יכול לתת גט עד שיכירא. ואילו הד"ר שלום אינו מסכים לתת גט לאשתו באותם התנאים שהיא דורשת אותו. ברגע שהוא מוכיח כי אשתו שוטה, יכול הבעל לקבל גט מבלי לתת לה את הסכום הנקוב בכתובה, ומבלי לשלם לה כל מונוות. משום כך עושה הד"ר שלום את כל המאמצים להוכיח שאשתו היא סו' טה. הוא יכול להוכיח זאת "עד שיכואו שני עדים ויעידו שזינתה בפניהם ברצונה", כפי שנפסק בהלכות אישות. במשך השנ' תיים האחרונות השקיע הד"ר שלום את כל כספו ומרצו, על-מנת לחפש שני עדים כאלה, כדי שיוכל לשלח את אשתו מבלי לשלם את דמי כתובתה. די לקרוא קטעים מתוך עדותו של הד"ר שלום, כדי להבחין באלו אמצעים עשה זאת. סיפר הוא על דוכן העדים במשפט על התביעה להחזקת הילדים: "כחודש אחרי שנפרדתי מאשתי, ביקרתי בבית אליהו ספיר. ספיר אמר שכניויו "מקור קו", אך אני קראתי לו מר ספיר או אליהו. כשביקרתי אצלו רציתי לברר אם חי עם אשתי. כתבתי לו בסגנון די לבבי, כי הייתי זקוק לטובתו. ביקשתי מספיר בפני עדים, שיגשגש לאשתי. שאלתי אם הוא יודע על אחרים שבאו עמה במגע — אם יש לו הוכחות. הוא הבטיח לבוא ביום ראשון. הבטחתי לו פרס אם יספק לי די הוכחות. בפגישה הייתי בדיעה שספיר נוהג לבוא במגע עם נשים נשואות. לא חששתי לשי' לוח אותו אל אשתי. סיפרתי לו על אשתי, מה קרה עד אותו יום. שאלתי אם הוא ירדתי, והוא השיב בחיוב. הצעתי לו לבדוד עם אשתי, על-מנת שאתפוס אותה בנוכחות עדים. עד היום שולח אני אליה גברים, על מנת שאתפסו אותה ותהיינה הוכחות."

זהו רק קטע (מתוך), תוך כדי מחיקת הביטויים האינטימיים ביותר) מעדות מוצ' זעת, המוכיחה לאיזה דרגה יורד אדם, כשי הוא נאלץ להביא הוכחות בהתאם לדרישת הרבנים בנוסחו להשתחרר מן הצורך לשלם לגרושתו מונוות. אולם בית-הדין הרבני אינו נוטה לקבל כל עדות. למרות החוקה הי' כתובה הוא מקשה על הבעל, ואינו מסתפק תמיד בעדויות שני עדים. הדרך היחידה הנשארת לבעל, למרות שהרבנים אינם מצי' עים לו אותה, היא להציג בפניהם שחור על גבי לבן, תמונה ממעשה הבגידה. הוכחה כזאת משכנעת את בית-הדין הרבני.

★ ★ ★

אשה ערומה ורב זקן

כן מתקרב הסיפור ללילה הגדול, הששי בחודש יוני השנה. על מה ש- קרה באותו לילה, מספרות העדויות מתוך המשטרה 3818/57, שהוצג בבית-המשפט. מספר משפט ראשון יוסף פריכרנג ב- עדותו: "אני משרת כקצין יחידה בנפה הצפונית בתל-אביב. הייתי אז בתפקיד, ובשעה 5.00 בבוקר לערך, כשנמצאתי ליד ככר דיזנגוף, נתקבל אירוע מהמוקד. ניגשנו למקום וראינו אור מלא בחדר המדרגות. כל השכנים של אותו בנין היו בחדר-המדרגות. "ראיתי אשה ערומה לגמרי בחדר-המדרגות. רגות, כשהיא נסחבת על-ידי אדם לכאן חדר-המדרגות. נדהמתי מאוד למראה האדם. תחילה חשבתי שנעשה כאן איזה פשע, כפי שבזמן האחרון מנסים להתפרץ ומנסים לאנוס את בעלת הדיירה. "ראשית שיחררתי את האשה מהגבר. חוריתי לוטר להכניסה לחדר, על-מנת לכסות מערומיה. נכנסתי לתוך הדיירה. בצד ימין ראיתי דלת נעולה, עם שמש פרוצה. הסתכלתי דרך השמש השבורה, וראיתי גבר צעיר יושב בפניה. אחר כך זיהיתי כקצין משטרה. לאחר שהסתכלתי יותר טוב זיהיתיו... ואז הבנתי את סיבת היותו בדיירה של הגברת, שהוברר לי ששמה רבקה שלום.

במקום הופיע אדם שהציג את עצמו כד"ר שלום, בעל הדיירה ובעלה של רבקה שלום. הוא סיפר שהיא בגודת בו, לכן גם צילם אותה על-מנת להוכיח את בגידתה בבית-הדין הרבני." מה עשה הד"ר שלום בדירת אשתו באותו לילה? על-כך סיפר הוא עצמו ב- עדותו: "אמול בשעה 10 הייתי עם אנשים בקליניקה שלי, ברחוב פינסקר 55 (בית הסמוך לבנין בו נמצאת דירת רבקה שלום). הסתכלתי דרך התריס מתי שאשתי תגיע הביתה. היא ירדה בשעה 2.35 (בליילה) מסנדר, ואמרה שלום לנהג ועתלת לדירה. נהג נסע, חזר והעמיד את המכונית, ועלה

רבקה שלום: "הדלת נפתחה בכוח, שלושה גברים התנפלו עלי ומשכוני..."

ונסע. אחרי עשרה רגעים נשמע צלצול בדירתי. שאלתי מי זה (והאיש) ענה לי: זה אני, שכחתי את האקדח בבית. "נתתי לו להיכנס, והזמנתי אותו לשותת תה. ישבנו כחצי שעה. פתאום שמעתי דפיקות בדלת. רצתי לדלת. לא הספקתי לשאול מי זה, והדלת נפרצה עלי בכוח. שלושה גברים התנפלו עלי ומשכו אותי בכוח לחדר המדרגות. הם קרעו מעלי את החלוק והתחננוני, והפילו אותי על הרצפה, וצילמו אותי ערומה בחדר-המדרגות. "איני זוכרת מה התרחש הלאה. אולם כעבור זמן קצר שמעתי צעקות של שכנים, הופיעו שוטרים והם הצילו אותי מיד האנשים. הם הביאו לי חלוק ואני עטפתי את עצמי בחלוק. בזמן ששכבתי בחדר המדרגות, איני יודעת מה התרחש בתוך הדיירה... קטעים מעדותה, המספרים על דרך טיפול הגברים בגופה, נאסרו על-ידי השופט בצדק לפרסום.

סיפרה שכנה הגרה באותו בנין, דליה לואין: "כששמעתי את הדפיקות בהתחלה חשבתי שזה גנבים, ופחדתי לפתוח את הדלת. לפתע שמעתי קול אשה והבחנתי בקול של הגברת שלום. הקול היה חנוק. הסתכלתי למטה וראיתי את הגברת שלום שוכבת ערומה לגמרי על המדרגות ליד דירתה, ואיש חנוק אותה בצחצחה, ושאר הבתורים שהיו במקום היו צובטים אותה בגופה."

האנשים שהיו עם הד"ר שלום וזהו כמנשה יחזקאל, בלש פרטי שכר, העובד לעיתים במשרד עורך-הדין כספי (גם במשפט עמוס בן-גוריון), גיבו ושאלו עימי, אב ובנו משכונת סלמה, הצלם יעקב אהרונסון והרב דוד עזרא משכונת התקעה, העובד בתור מוהל.

★ ★ ★

"אסור לצלם את אמה ערומה!"

אלה היו העדויות של האנשים שהשתתפו באותו ליל חזעה, או שהיו נוכחים בעת המקרה. אולם העדות המזועזעת ביותר באה מידי של הבן הכבוד למשפחת שלום, בן 11, שהוא חרש-אילם. עדותו נשמעה באמצעות מומחה לשפת אילמים: "אני מדבר קצת, אבל לא שומע. אני

בבית עם אמי, לא עם אבי, הוא הולך עם מנשה. הוא לא טוב מנשה, אמר להרוג את אבא. יש לו סכין ואמרתי לה לא לרדת למטה. גם אני מפחד. אני לא יודע למה. אבא אוהב אותי, אף פעם לא הרביץ לי. "אני ראיתי אצל אבא תמונות ערומות של אבא. ראיתי שלוש תמונות בלי חולצה ובלי שום דבר. לא טוב, לא יפה. אבא אמר לא לספר לאמא שראיתי את התמונות. והוא יקנה לי אופניים ואלבום עם בולים, ואמא קונה רק נעלים. אמא יפה, התמונות הערומות לא יפות, אסור לצלם את אבא ערומה.

יש גם לאמא תמונות בבית, יפות עם בגדים יפים. כל הילדים בבית-ספר צוחקים מפני שאבא עשה לא טוב. הילדים הגדולים יודעים הכל. אני לא רוצה. אני מתבייש!"

★ ★ ★

כספי לוחם במשטרה

זה הן העובדות כפי שנמסרו ב- עדויות במשטרה. על-סמך אלה תבעה המשטרה את ד"ר שלום ואת האנשים שהיו עמו לדין על ארבע עבירות, בתוכן ביצוע מעשה מגונה.

זחוק הגורל הוא שעל ד"ר שלום מגן עורך-הדין מיכאל כספי. כספי, שרק לפני ימים ספורים סיים את משפטו הגדול, בו ייצג את עמוס בן-גוריון בתביעתו נגד שורת המתנדבים, וניסה להגן על המשטרה, הפך כאן למתקיף המשטרה. טען כספי: "המשטרה אינה מעוניינת בפרסום המשפט, משום שקציני-משטרה מעורב בענין. מדוע אין שמו (של האיש שהיה בדירה) מופיע ברשימת העדים? המשטרה זירזה את המש- פט באופן יוצא מגדר הרגיל!"

קו ההגנה של כספי היה ברור. אמר הוא: אנחנו נציע לבית המשפט לא להאמין לאף מילה אחת של האשה. נחקור אותה על מעשים קודמים, על מנת להראות ש- אינה ראויה לאימוץ. אין לסמוך על דבריה על ביצוע מעשה מגונה בגופה, כי יש לה כחנה מיוחסת לשקר. אחת הטענות שלנו תהיה שבמקום שאשה בגודת בבעלה, יש לבעל כל הזכות לתפסה בשעת מעשה.

אולם קו המשפט לא היה ברור מתחילתו. השאלה שהתעוררה בפני השופט צירנר בלסקי: האם יש לדון במשפט זה, בו דנים על פרטים אינטימיים, בדלתיים פתוחות לקהל או סגורות?

טען עורך הדין טומקביץ, חברו של כספי: אנחנו דנים באשה בקיאה ומנוסה. ניהול משפט בדלתיים פתוחות הוא זכותו של הקהל, אפילו אם הנאשם מתנגד לכך, על אחת כמה וכמה שכאן הנאשם רוצה בדלתיים פתוחות.

★ ★ ★

קנאת בעלים מוצוה

יתכן שמכמה בחינות לא תצמח טובה מניהול משפט מסוג זה בדלתיים פתוחות. אולם השופט צירנר בלסקי צדק לחלוטין כשהחליט לקיים בפומבי, תוך העלמת הקטעים הפורנוגרפיים בלבד.

כי חובה ציבורית היא לתת את הפירסום הרחב ביותר למשפט זה, על כל עדויותיו הטראגיות. כי רק בצורה זו ניתן לשפוך אור בהיר על מצב-ענינים מוזעזע, ההופך את חייהם של מאות אזרחים ואזרחיות, הנוגים ותרבותיים, לגיהנום.

לאור משפט שלום, שוב אין מנוס מהצגת כמה שאלות נוקבות: כיצד נוצר מצב הפותח פתח, ואף מחייב, מעשים של התעללות ברביות, שנפש האדם התרבותי סולדת מהם? האם אגמים בכך המעורבים עצמם, או ששם כל פגמים, אין הם אלא קרבנות אומללים של מצב משפטי עכור, המטיל על המדינה בכוח, בגלל שיקולים מפלגתיים גרידא, מערכת-שיפוט דתית מיושנת?

זהו ערכו הציבורי הגדול של משפט הד"ר שלום. לא הפרטים המבישים שיתגלו בו צריכים להשפיע על דעת-הקהל, אלא התמונה הציבורית הכללית, הנחשפת במשפט. אמר המ"ב"ם, גם הוא רופא נודע, בספרו "מישנה יתורה": "מצאת חכמים על בני יש- ראל לקנא בנשותיהם, שנאמר קינא את אשתו. וכל המקנא את אשתו, נכנסה בו רוח טהרה, ולא יקנא בה מתוך שחוק, ולא מתוך שיהא, ולא מתוך קלות-ראש, ולא מתוך מריבה, ולא להטיל עליה אימה." אלה עקרונות אנושיים. אולם חוקי-הדת, המנוסחים, כביכול, ברוח עקרונות אלה, גורמים לתוצאות שונות מאד — התוצאות שבאו לידי גילוי כה מחריד במשפט שלום.